

ISSN 2091-5187

СЕРВИС

ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ЖУРНАЛ

2023
2-сон

БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ, ИҚТИСОДИЙ ТАҲЛИЛ ВА АУДИТ	
То‘лқин Ismatulla o‘g‘li Yahyojev Qurilish korxonalarida moliyaviy holat tahlilini takomillashtirishda korrelyatsion tahlil xususiyatlari	154
Ашур Али Рустам ўғли Латипов Аҳолининг бандлигини таъминлашга таъсир этувчи омиллар ва уларни аниқлаш йўллари	161
Ойбек Мадатович Эсанов Ўзбекистон Республикасида кўчмас мулкларнинг ҳисобини такомиллаштириш масалалари	167
БАНДЛИК ВА КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ	
Гулнора Мардиевна Шадиева, Шодиёр Абдихалилович Султонов Аҳоли бандлигини таъминлашда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ўрни	171
Акмал Абдувалиевич Абдусаидов Нодавлат иш билан бандлик хизмати ривожланишининг худудий хусусиятлари ва ишлаш технологияси	175
ТАЪЛИМ, КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ ВА ПЕДАГОГИКА	
Инатилло Убайдуллаевич Нематов Олий таълим хизматлари бозорини ривожлантиришда маркетинг стратегиясидан фойдаланишнинг ўзига хос жиҳатлари	181
Iroda Yormamatovna Beknazarova Ingliz tilini muammoli o‘qitish texnologiyasidan foydalangan holda o‘rgatish	188
АТРОФ-МУҲИТ МУҲОФАЗАСИ	
Shohista Bobobekovna Toyirova Muhofaza qilinadigan hududlarning tashkil etilishining jamiyat va tabiat munosabatlaridagi ahamiyati	191
ИБРАТЛИ БИТИКЛАР	
Ҳақиқий бахт Донишмандлар айтган саккизта ҳикматлар	197

АТРОФ-МУҲИТ МУҲОФАЗАСИ

Shohista Bobobekovna Toyirova – “Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti doktoranti

MUHOFAZA QILINADIGAN HUDUDLARNING TASHKIL ETILISHINING JAMIYAT VA TABIAT MUNOSABATLARIDAGI AHAMIYATI

Annotatsiya: Dunyoning rivojlangan mamlakatlari ekologik muammolarga yechim izlab muhofaza qilinadigan hududlarni ko‘paytirishni eng maqbul choralar sirasiga kiritishdi. Muhofaza qilinadigan hududlarning insonlar turmush tarzi va tabiatning noyob o‘simlik va hayvonot olamini asrab qolishdagi ahamiyatini yoritib berish ushbu maqolaning asosini tashkil qiladi. Maqolada muhofaza qilinadigan hududlarning tashkil etilishi qay darajada samarali bo‘lishini aniqlashga qaratilgan bir qator ilmiy tadqiqotlarning natijalari ham keltirib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Muhofaza qilinadigan hududlar, ekologik tizim, ekologik fondlar, mahalliy aholi, biologik xilma-xillik, ekologik tadqiqotlar

Kirish. Ekologik tizimning buzilishi iqlim o‘zgarishini keskinlashtirib, tirik mavjudotlar yashash tarzini og‘irlashtirdi. Dunyo mamlakatlari tabiiy resurslarni oqilona boshqarish, ijtimoiy-iqtisodiy va atrof-muhitning ziyon ko‘rishini kamaytirish maqsadida bir qator hamkorlik ishlarini olib borishmoqda. Tabiatni asrab qolishga qaratilgan harakatlar tufayli ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy va ma‘naviy o‘zgarishlarga erishildi. Muhofaza qilinadigan hududlarning keng targ‘ib qilinishi ijobiy natijalarga erishishning eng maqbul usullaridan biri deb topildi. Dunyo aholisining o‘ssishi, iqlimning keskin o‘zgarishi, tabiiy resurslardan shaxsiy manfaat tufayli betartib foydalanish tabiatni asrash masalasiga jiddiy yondashish va uni kun tartibiga qo‘yishni taqozo qilib qo‘ydi. 2020-yil ma‘lumotlari harakatlarning yetarli darajada bo‘lmaganligi va bu harakatlar 2030-yilga qadar ham faol tarzda davom ettirilishi va keng qamrovli bo‘lishni rag‘batlantirish zaruriyatini ko‘rsatdi. 2030-yilga qadar bajarilishi kutilayotgan dasturga ko‘ra quruqlikning 30%i va suvli hududlarning ham shuncha miqdori asrab qolishga erishish kutilmoqda.¹

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Ekologik turizmning ahamiyati ortishi bilan milliy bog‘lar, muhofaza qilinadigan hududlarni o‘rganish ko‘lami kengaydi. So‘nggi yillarda olimlar bunday hududlarning jamiyatga va tabiatga olib keladigan foyda darajasini aniqlash borasida ommaviy tarzda ilmiy tadqiqot ishlarini olib bordilar. Bu borada ayniqsa Chassot O., Geldman J., Barnes M., Coad L., Hockings M., Burgess N., Si V., Meng L., Xose F., Palfrey R., Homes G. kabi xorijlik olimlarning ishlari katta ahamiyatga ega. Ular olib borgan ilmiy tadqiqotlari shu davrga qadar yozilgan qator ilmiy maqolalarning tahlili (ularning soni har bir tadqiqot ishi uchun o‘rtacha 300-400 tani tashkil qiladi) bilan bog‘liq bo‘lib, bu muhofaza qilinadigan hududlar borasidagi bilimlarning kengayishiga sabab bo‘ldi. Bu kabi bebaho bilimlar rivojlanayotgan mamlakatlarda ekologik turizmni rivojlantirish borasida qilinayotgan ishlarga poydevor vazifasini o‘tashi mumkin.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot davomida umumlashtirish, qiyosiy tahlil, empirik, analiz va sintez metodlaridan foydalanildi. Bundan tashqari mavzuga doir statistik ma‘lumotlar tadqiqot natijalarining aniqligini belgilab berdi.

¹Chassot O. Thinking about regeneration:a global vision for integral protected and conserved areas management. 2022, p4. Regeneratio. DOI:10.55924/ucireg.li2.25

Tahlil va natijalar. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit bo'yicha dasturi Butunjahon tabiatni muhofaza qilish monitoringi markazi va Tabiatni muhofaza qilish xalqaro ittifoqi (2021) muhofaza qilinadigan hududlar Yer yuzasining 17%ini tashkil etishi ijobiy natija bo'lsa-da, suv havzalarining asrab qolinishi anchagina oqsayotganligi (8%) haqida ma'lumot berdi. Ba'zan muhofaza qilinadigan hududlarning tashkil etilishi hududdagi tabiiy resurslarning yetarli bo'lmaganligi sabab samarali natija ko'rsata olmayotganlik holatlari ham kuzatilmoqda. Oxirgi o'n yillikda bu o'ta muhim masala ayniqsa ko'plab ilmiy tadqiqotlarni talab qilmoqda. Bu masalaning o'ta muhimligi Birlashgan Millatlar Tashkilotining 2019-yil hisob-kitoblarida dunyo aholisining soni taxminan 9 735 mln.ga yetganligi haqida bergan ma'lumoti ham masalaning naqadar ahamiyatli ekanligini ko'rsatmoqda. Endilikda insonlar tabiiy resurslarni, tabiatni asrab qolishda keragidan ortiq harakat qilish mas'uliyatini oldi. Yangidan rivojlanish bosqichida insoniyat o'zi istiqomat qiladigan hudud bilan ehtiyotkorona munosabatga kirishish tamoyilini zarur qilib qo'ydi, bu ayniqsa ekotizimni tiklashda o'ta dolzarbdir. Bunda insonlarning tabiatni asrash borasidagi bilimlarini kengaytirish va tabiatga munosabat madaniyatini yuqori darajada shakllantirish zarur.¹

Jahon yovvoyi tabiat fondi (2020) ma'lumotiga ko'ra, 1970-2016-yillar mobaynida 68% biologik xilma-xillik katta talofatga uchradi, bu o'z navbatida ekologik tizimga o'zining salbiy ta'sirini ko'rsatib ulgurdi. Gonzalis Maya va boshqalarning (2011) aniqlashicha, Yer yuzi ulkan inqirozning 6-to'lqinini o'z boshidan o'tkazmoqda. Bu holatlarning barchasi o'z navbatida dunyo xalqlarining turmush tarziga, mamlakatlarning rivojlanishiga to'sqinlik qilmoqda va xavfsizligiga tahdid solmoqda²

Muhofaza qilinadigan hududlarning qanchalik foydali ekanligini to'laligicha anglash uchun tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy natijalarni o'zaro jamlab tahlil qilish zarur. 2000-yillarda Peruning Amazoni muhofaza qilinadigan hududlar sabab o'rmonlarni kesish kamaygan, lekin kambag'allikni kamaytirishda yetarlicha foyda bermadi. Muhofaza qilinadigan hududlarning daromad keltirishida quyidagi mexanizmlar juda ahamiyatli hisoblanadi: infrastrukturaning yetarlicha e'tiborda bo'lishi; ekologik turizmning yo'lga qo'yilganligi; mahalliy aholining keng qamrovli jalb etilishi; hududning geografik jihatdan qulay bo'lishi ham ahamiyatga ega. Shuning uchun ham bunday hududlarda olib boriladigan harakatlar ba'zan samarali, ba'zan esa samarasiz bo'lishi mumkin.³ Hozirgi kunda muhofaza qilinadigan hududlarning tabiatga va insoniyatga ta'siri har tomonlama olimlar tomonidan o'rganilmoqda. Aslida bu borada iqtisodchilar va tabiatshunoslarning hamkorligi ijobiy natija beradi.⁴

Dunyo bo'ylab quruqlikdagi muhofaza qilinadigan hududlarning hajmi keskin tarzda kengaymoqda. 2018-yil Iyul oyi ma'lumotlariga ko'ra, Yer yuzining quruqlik qismidagi muhofaza qilinadigan hududlar foizi 14.9ga o'sgan [4,B1]

Biologik xilma-xillikni va yovvoyi tabiatni asrashda muhofaza qilinadigan hududlarning o'rni beqiyosligi o'z isbotini topdi. Rivojlanayotgan mamlakatlarda tajribaning yetishmasligi va aniq strategiyalarning mavjud bo'lmashligi sabab bunday hududlardan olinadigan daromadda muammolarga duch kelinish ehtimoli katta. Bunday hududlarning tashkil etilishi tub aholiga ko'p holatlarda salbiy ta'siri sezilishi mumkin. Shunga qaramay, salbiy holatlar ekologik fondlarning tashkil etilishi, ekologik faoliyatdan tushadigan

¹ Andersen, K. G., Rambaut A., Lipkin W. I., Holmes E. C., & Garry, R. F. The proximal origin of SARS-CoV-2. *Nature Medicine* 26. 2020, p.6

² Geldmann J., Barnes M., Coad L., Craigie I., Hockings M., Burgess N. Effectiveness of terrestrial protected areas in reducing habitat loss and population decline. 2013, p.12

³ Si W., Jiang Ch., Meng L. The Relationship between Environmental Awareness, Habitat Quality, and Community Resident's Pro-Environmental Behaviour-Mediated Effects Model Analysis Based on Social Capital. 2022, p.2. *International Journal of Environmental Research and Public Health*.

⁴ José F., González M., Luis R., Viquez-R, Jerrold L., Belant., Gerardo Ceballos. Effectiveness of Protected Areas for Representing Species and Populations of Terrestrial Mammals in Costa Rica. 2015, p.2. DOI: 10.1371/journal.pone.0124480

daromadni taqsimlash imkoniyati, doimiy ish o‘rinlarining paydo bo‘lishi, hududni rivojlantirishga qaratilgan loyihalar, mahalliy aholining faol ishtiroki, hududga qilinadigan tashriflar bo‘yicha shartnomalar sabab salbiy ta‘sir o‘z kuchini yo‘qotadi. Muhofaza qilinadigan hududlarning nafaqat hayvonlar yashash muhitining yaxshilanishi, noyob turlarning ko‘paytirilishi, balki rivojlanayotgan mamlakatlarda o‘rmonlarning kesilib ketish darajasining salmoqli kamayishi bilan ham ahamiyatlidir. Masalan, 1960-1997-yillar davomida ekologik holatni yaxshilashga bo‘lgan harakat tufayli Kosta Rika o‘rmonlarining 10%i butunlay yo‘qolib ketishining oldi olindi. Ko‘plab ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, muhofaza qilinadigan hududlarning tashkil qilinishi tub aholiga qay darajada foydali bo‘lishi tabiiy resurslarning mavjudligi va ekologik faoliyatning oqilona boshqarilishiga bog‘liq.

2014-yil noyabr oyida Avstraliyaning Sidney shahrida o‘tkazilgan Dunyo Parklari Kongressida 160dan ortiq davlatdan mas‘ul shaxslar qatnashdi. Har o‘n yilda bir marotaba o‘tkaziladigan tadbir doirasida 2025-yilga qadar mo‘ljallangan yo‘l xaritasini tasdiqladi. Kongress quyidagi masalalarga e‘tiborini qaratdi: barcha insonlarni, ayniqsa aholisi ko‘p bo‘lgan dunyo shaharlari fuqarolarini tabiat bilan uyg‘unlashish, uning betakrorligidan bahra olish va shu bilan bir qatorda uni asrab-avaylashga harakat qilishlari uchun ularni ruhlantirish, insonlarga hududlarni muhofaza qilish bu regress emas, balki progress ekanligiga ishonirish. Kongressning maqsadi biologik xilma-xillik va u ta‘minlaydigan xizmatlarning ahamiyatini kengroq targ‘ib qilish, biologik xilma-xillikni asrash siyosiy masala sirasiga kiritish, yovvoyi tabiatga yetkazilayotgan zararlar miqdorini kamaytirish, biologik xilma-xillikni asrashda iqtisodiy rag‘batni qo‘llab-quvvatlash edi.

2020-yil Rachel Palfrey va boshqalar tomonidan davlat tomonidan muhofazaga olingan yerlar va bunday hududlar boshqaruvi tadbirkorlarga berilganda olinadigan daromad o‘rtasidagi farqni aniqlash uchun jami 412ta maqola o‘rganib chiqildi. Ularning katta qismi Amerika Qo‘shma Shtatlarida olib borilgan tadqiqot ishlari edi. Tadbirkorlik asosida nazorat qilinadigan hududlar 89% ijobiy ko‘rsatkichga, undan 12%i ijtimoiy foyda va 65% qismi boshqa ko‘rinishdagi foyda hisobiga to‘g‘ri keldi. Xususi muhofaza qilinadigan hududlar o‘z hajmini turli ekologik regionlar, ekologik tizim va noyob turlar hisobiga kengaytirib, o‘rmonlarning kesilib ketishining oldini olish va yerlarning unumdorlik darajasini ko‘tarishga salmoqli hissa qo‘shdi. Olimlarning 2019-yil hisob-kitoblariga ko‘ra, biologik xilma-xillik inqiroz yoqasiga kelib qolgan va yo‘qolish darajasi 1000 barobar ga ko‘paygani ta‘kidlangan. Shu sabab xalqaro hamjamiyat bu masalaga eng muhim muammo sifatida jiddiy yondashishga chaqirmoqda. Xususi muhofaza qilinadigan hududlar hudud o‘lchami, egalik boshqaruvi hamda geografik joylashuviga ko‘ra turlichadir. Hududning boshqaruvida ham hudud egasining o‘zgacha yondashuvi sabab ushbu joylarga bo‘lgan e‘tibor va qiziqish ortmoqda.

Bu tajriba asosan rivojlangan mamlakatlarda keng amalda bo‘lib, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun maktab vazifasini o‘tashi mumkin. Amerika Qo‘shma Shtatlarida 226ta, Avstraliya mamlakatida 31 ta, Braziliyada 31 ta, Janubiy Amerikada 30ta, Chili davlatida esa ushbu mavzuga doir ilmiy tadqiqot ishlari olib borilgan. Dunyo miqyosida muhofaza qilinadigan hududlarning hukumat tomonidan boshqarilganda 82% ijobiy natijaga erishilgan bo‘lsa, bunday hududlarning xususi sektor tomonidan boshqarilganda bu ko‘rsatkich 89%ni ko‘rsatdi. Amerika Qo‘shma Shtatlarida olib borilgan amaliyot shuni ko‘rsatadiki, hududlarning xususi sektor tomonidan boshqarilishi flora va fauna turlarining sezilarli darajada ko‘paygani, suv-botqoq yerlarning foydalanish xususiyatlarining oshgani, yo‘qolish arafasida turgan noyob o‘simlik va hayvon turlarining asrab qolingani muhofaza qilinadigan hududlarning ahamiyatini yaqqol ko‘rsatdi [5,B7]

Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi Yellowstone xalqaro parkining o‘ziga har yili o‘rtacha 4 mln sayyoh tashrif buyuradi. Bu ko‘rsatkich Great Marine Reef parkida 2.43mln kishini tashkil qiladi. Jahon Turizm Tashkiloti ma‘lumotlariga ko‘ra, 2030-yilga qadar muhofaza qilinadigan hududlarda turizm sohasining ulushi 3.3%gacha ko‘tarilish ehtimoli katta. Rasmiy xabarlarda Kanada parklariga va suv osti muhofaza qilinadigan hududlariga tashriflar 2010-2015-yillar oralig‘ida 6%ga ko‘tarilganligi aytilgan.¹

Tabiiy va aralash Jahon Merosi obyektlarining ma‘lumotlariga ko‘ra bunday hududlarning mavjudligi betakror tabiiy va madaniy tabiatga, shu bilan bir qatorda ko‘plab ekotizim xizmat turlariga katta foyda keltirdi. Hududlardagi suv sifatining va suv bilan bog‘liq xizmat turlarining 66% ini ta‘minladi, uglerod gazining tarqalishining 52% miqdorda kamayishiga erishildi, 48% miqdorda tuproq unumdorligi oshib, 45% suv toshqinlarining va undan ko‘riladigan ulkan zararining oldini olishga erishildi.

Janubiy Tailandda o‘tkazilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, mayda qisqichbaqalardan olinadigan daromad bilan mangrov o‘rmonlaridan tushadigan daromad o‘zaro taqqoslanganda, qisqichbaqalar o‘monlarga nisbatan 16 barobar serdaromadligi aniqlandi. Ammo, qisqichbaqalardan olingan daromadning 80%idan ziyodi ajratilgan subsidiyalar hisobiga to‘g‘ri keladi. Mangrov o‘rmonlariga subsidiyalar ajratilmaganligi foydaning sezilarli kamayishiga sabab bo‘ldi. Subsidiyalar ajratilgan holda daromad teskari natijani ko‘rsatdi.²

2020-yilda Ekologik tadqiqotlar va jamiyat salomatligi xalqaro jurnalida Ben Ma va boshqalarning “Muhofaza qilinadigan hududlarning tashkil etishning ijtimoiy va ekologik ta‘sirilarini tizimli tahlil qilish” nomli maqolasida muhofaza qilinadigan hududlar mavzusiga doir jami 629 ta ishlar³ jamlanib (ularning katta qismi mashhur tadqiqot jurnallarida chop etilgan), quyidagi xulosaga kelindi: ish o‘rinlarini yaratish, moddiy daromadga ega bo‘lish, mehnat va kambag‘allik ko‘rsatkichlari tahlil qilinib, muhofaza qilinadigan hududlar tufayli ularning barchasida ijobiy o‘zgarish bo‘lgan. 45% ko‘rsatkich kambag‘allikni pasaytirish hisobiga to‘g‘ri keldi (bu ijtimoiy ta‘sirga ko‘ra). Ekologik ta‘sir ko‘rsatkichlari undan ham yuqori bo‘lib, o‘rmonlarning saqlab qolinish ko‘rsatkichlari 89%ni ko‘rsatdi. Natijada, muhofaza qilinadigan hududlar tashkillashtirilishi jamiyatga ham, tabiatga ham birdek foydali degan xulosaga kelindi.⁴

Xulosa va takliflar. Yuqoridagi ma‘lumotlardan shunday xulosaga kelish mumkinki, bu kabi hududlarning tashkil etilishi nafaqat moddiy, balki ijtimoiy foyda ham olib keladi. Muhofaza qilinadigan hududlarning samarali tashkil etilishi yuzasidan quyidagi takliflarni kiritish mumkin:

- ✓ Hududning geografik qulay joyda joylashishiga ahamiyat qaratish;
- ✓ Hudud infrastrukturasi yetarlicha e‘tibor berish;
- ✓ Hududda ekologik turizm faoliyatini yo‘lga qo‘yish;
- ✓ Faoliyatga ko‘proq mahalliy aholini jalb etish;
- ✓ Iqtisodchilar va tabiatshunoslarning o‘zaro hamkorlikda ish yuritishlariga zamin yaratish;
- ✓ Muhofaza qilinadigan hududlarning xususiy sektor tomonidan boshqarilishiga ruxsat berish

¹ Ma B., Zhang Y., Hou Y., Wen Y. Do protected areas matter? A Systematic Review of the Social and Ecological impacts of the Establishment of Protected Areas. 2020, p13

² Palfrey R., Oldekop J.,Homes G. Conservation and Social outcomes of Private Protected Areas. Conservation biology,essay. 2021, p.6

³ Protected Planet Report 2016. How protected areas contribute to achieving global targets for biodiversity .2017, p.8,12,35

⁴ McCreedy C.,Toline C.,McDonough V. Lionfish Response Plan: A Systematic Approach to Managing Impacts from the Lionfish, an Invasive Species, in Units of the National Park.2012,p.5

Yuqorida keltirilgan takliflar bu kabi hududlarning samarali daromad manbai bo‘lishida, shu bilan bir qatorda biologik resurslarning asl holatida saqlanishida muhim rol o‘ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Chassot O. Thinking about regeneration:a global vision for integral protected and conserved areas management. 2022, p4. Regeneratio. DOI:10.55924/ucireg.li2.25
2. Andersen, K. G., Rambaut A., Lipkin W. I., Holmes E. C., & Garry, R. F. The proximal origin of SARS-CoV-2. Nature Medicine 26. 2020, p6
3. Geldmann J., Barnes M.,Coad L., Craigie I., Hockings M., Burgess N. Effectiveness of terrestrial protected areas in reducing habitat loss and population decline. 2013,p12
4. Si W., Jiang Ch., Meng L. The Relationship between Environmental Awareness, Habitat Quality, and Community Resident’s Pro-Environmental Behaviour-Mediated Effects Model Analysis Based on Social Capital. 2022, p2. International Journal of Environmental Research and Public Health.
5. José F., González M., Luis R., Viquez-R, Jerrold L., Belant., Gerardo Ceballos. Effectiveness of Protected Areas for Representing Species and Populations of Terrestrial Mammals in Costa Rica. 2015, p2. DOI: 10.1371/journal.pone.0124480
6. Ma B., Zhang Y., Hou Y., Wen Y. Do protected areas matter? A Systematic Review of the Social and Ecological impacts of the Establishment of Protected Areas. 2020, p13
7. Palfrey R., Oldekop J.,Homes G. Conservation and Social outcomes of Private Protected Areas. Conservation biology,essay. 2021, p6
8. Protected Planet Report 2016. How protected areas contribute to achieving global targets for biodiversity.2017, p8,12,35
9. McCreehy C.,Toline C.,McDonough V. Lionfish Response Plan: A Systematic Approach to Managing Impacts from the Lionfish, an Invasive Species, in Units of the National Park.2012,p5

<p>Ш.Тойирова</p> <p>Значение организации ООПТ в отношении общества и природы</p> <p>Аннотация: развитые страны мира ища решение экологических проблем, в число наиболее целесообразных мер включили увеличение охраняемых территорий. Выяснение знания особо охраняемых природных территорий в сохранение образа жизни людей и уникальной флоры и фауны природы положено в основу данной статьи. В статье также упоминаются результаты ряда научных исследований, направленных на определение того, насколько эффективной будет организация ООПТ.</p> <p>Ключевые слова: ООПТ, экологическая система, экологические фонды, народы, биологические разнообразие, экологические исследования</p>	<p>Sh.Toyirova</p> <p>The significance of the organization of protected areas in society and nature relations</p> <p>Abstract: the developed countries have been looking for a solution to environmental problems and increasing the number of protected areas are seem to be the most appropriate measure. Elucidation of the importance of protected areas in preserving the lifestyle of people and unique flora and fauna of nature is the basis of this article. The article also mentions the results of a number of scientific studies aimed at determining the extent to which the organization of protected areas will be.</p> <p>Keywords: protected areas, ecological system, ecological funds, indigenous people, biological diversity, ecological research</p>
--	---

ISSN 2091-5187

∞ “СЕРВИС” ∞

Журнал Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти таҳририят
бўлимида нашрга тайёрланди.

2.06.2023 йилда теришга берилди. 21.06.2023 йилда босишга рухсат этилди.
Офсет босма қоғози. Қоғоз бичими 60x84_{1/8}. “Times” гарнитураси. Офсет
босма усули. Шартли босма табағи 14,6. Ҳисоб-нашриёт
табағи 12,5. Адади 100 нусха. Буюртма № 0045А/23.

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институтининг
матбаа бўлимида чоп этилди.
Лицензия № 025316.
Реестр № Х-119112.

Манзил: Самарқанд шаҳри, Шохрух кўчаси, 60-уй.

© Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти, 2023